

U. K.
1889

U. K. 1889

(X 187 7449)

II i
1750

DISCURSUS HISTORICO-
POLITICVS

De

ADVOCATIS

ET

OECONOMIS

MONASTICIS

INNEXIS ALIQVOT

DIPLOMATIBVS ET LITERIS

VERE AVTHENTICIS

ILLVSTRATVS

CHRISTIANO FRANCISCO

PAVLLINI,

F E N Æ.

TYPIS GOLLNERIANIS.

ANNO

M. DC. LXXXVI.

REVERENDISSIMO ET AM-
PLISSIMO
DOMINO
D. JOSEPHO
INCLYTI MONASTERII LAMB-
SPRINGENSIS, ORDIN. BENEDI-
CTIN. DIOECES. HILDESIENSIS
ABBATI
RELIGIOSISS. ET MERENTISSIMO
PATRONO MEO SINGVLARI

*Dissertationem hanc eâ, quâ
par est, observantiâ*

Offero

C. F. P.

Q. D. B. V.

§. I.

Vm Monachi, ex prisco instituto, tales esse debeant personæ, quæ in Monasteriis puram, & humanis cogitationibus celsiorem, vitam agunt, non autem vagantur per populos, sed eloquia divina addiscunt, eademque meditantur & docent, uti eos ex Impp. constitutionibus

Verus Monachus quid?

describit, Vir Cl. Henricus Petreus, JC. & Consiliarius Guelphicus, Lib. de Monast. p. m. 53. utique summa illis religio, secularibus negotiis, judiciis, & rebus œconomicis sese implicare. Hinc ceteri Impp. & Reges, ceu *Supremi Advocati* & Patroni Ecclesiarum, piâ intentione ipsis dedere *Advocatos*, *Patronos*, seu *Vice-Dominos*, Innocentii IV. verbò, *Defensores* & *Oeconomos*, *ädle/oder Kasten-Boigte und Schirm-Herrn/* laicos tamen & potentes viros, Principes, seu Comites & Nobiles, aliquando Vasallos Monasteriorum, quò, quòd non prevaleret Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas hoc impleret per disciplina terrorem. Isid. de prelat. p. 14. edit. Genev. 1601.

Advocatorum origo.

§. II. Es befindet sich /ait Cl. Lehmannus in Chron. Spirensi L. II. c. 36. daß bey Kaisers /oder Königs Pipini, Caroli M. und derer nachfolger / Regierung / Könige / Fürsten / vom Adel / und freye Bürger / mit viel mildern Händen den Kirchen und Geistlichen städtliche Stifftungen eingewantwortet / groß Feldbau / Weingarten / und andre liegende und farende Güter / ohne Flecken / Dörffer / ganze Gemeinden / und grosse anzahl Leibeigener Leute / geopfert / und sonst verschafft. Die weil denn hiezu

demonstratur.

§)(4)(§

zu Verwalter und Regenten vonnöthen gewesen / die
Bischoffe aber ihrem Geistlichen Stand und Amt un-
ziemlich befunden / daß sie sich mit Weltlichen Geschäf-
ten solten beladen / regieren / Herschung / und der Be-
stellung des Feldbaues / und andern / so Politischen Ver-
richtungen anhängt / nachsetzen und abwarten. So ha-
ben sie deßhalben auff allgemeiner Reichs-Versammlung
geschlossen / und den Reichs-Ordnungen einzuverlei-
ben / und von ihren Königen / und Weltlichen Fürsten
zubestätigen / und darob zuhalten / gebeten / daß dem
Königlichen Amt solle zugefügt werden / daß ein ieder
König alle und iede Bistthum / Stifft- und Klöster / mit
einer Weltlichen Regiments- Person / so oft daran
Mangel vorfällt soll versehen und besetzen / und / auf ihr
ungebührlich verhalten / Übergriff und Verbrechen-
gen wieder abschaffen / wie denn die Könige und Stände
der Geistlichkeit hierinn willfahrt / und den Reichs-Ver-
fassungen / sonderbahre Gesetze solcher Weltlicher Re-
genten bey den Stifft- und Klöstern einverleibet. Sol-
che hat man Advocatos, Voigt / oder Kasten-Voigt /
und Vice-Dominos genennet. Confer, si placet, Lim-
naum enucleatum Oldenburgeri L. I. c. 4. p. m. 21. Secken-
dorffs Teutschen Fürsten-Staat P. II. c. 9. n. 7. p. m. 230.
Meibomii Chronicon Marientabl. p. m. 7. Bangertum not. ad.
Chron. Sclavor. L. III. c. 18. p. m. 338. Magerum de Advocatia
armata, Weberum de Jure patronatus p. m. 65. seqq. Paurmei-
sterum de jurisdic. Imp. Rom. L. II. c. 10. n. 22. seqq. Reinkin-
gium, de R. S. & E. L. III. Class. I. c. 9. n. 75. & Autorem Dis-
cursus: Ob die Reichs-Voigteyen wieder einzuführen?
(qui fuit D. Daniel Heyder / JC. & Syndicus Lindaviensis,)
p. 8. & si. Vadianum de Colleg. & Monast. L. I. c. 5. Urstili
Basil. Chron. L. I. c. 5. Besoldi Thesaurum pract. sub voce Kae-
stern

sten=Voigt/Maderum *in prafat. ad Lector. Chron. Lauterberg. p.m. 12. seq.*

§. III. Ita Ludovicus Pius, fundatâ novâ Saxonix Corbeix eaqve hereditaria, ad Visurgim An. C. DCCCXXII. nobiles Advocatos, jure hæreditario, constituit & renunciavit potentes Rugrivos à Dassel, illustris Monasterii Vasallos. Audiamus Letznerum L. I. Chron. Dassel. c. 3. ita fantem: Kaysler Ludwig der Fromme/ als er das Kayslerl. Freye Stiff Corvey einweihen ließ/ die drey Häuser Dassel/ Neuenober / und Fürstenberg/ mit dem dazu gehörigen Sollinger=Wald / als ein Kayslerl. Lehn/ an das Stiff Corvey/ GDTZ und S. Vit zu ehren/ geopffert und hingegeben/ also und der gestalt/ daß hinführo der älteste Graf zu Dassel/ wenn sich unter denselben ein Todesfall zutrüge/ die iest benannten drey Häuser vom Stiff Corvey in die Lehn nehmen solte. Und hat sich domals hochemeldter Kaysler an der Grafschafft nichts vorbehalten/ auch zum selbennahl die Grafen von Dassel/ weil sie unter andern des Orts die Fürnehmste und mächtigste waren/ dem Stiff Corvey zu Schutz=Herrn/ ädlen Voigten / und Vorstehern gemacht / also daß der Elteste dieses Stammes allezeit dem erwählten und bestätigten Abte in Hochzeitlichen Fest=Tagen einen silbernen Stab vortragen / und sonst im Nothfall das ädle Voigt=Ampt bedienen/ und hiesiges Stiff für Gewalt beschützen helfen müssen/ auch über das/ zu einer ewigen Uhrkund/ sich verpflichten alle Jahr auff S. Vit einen Hirsch/ und acht Tage hernach abermals einen in hiesige Fürstl. Küche zuliessern / wie das also bisher geschehen/ und noch alle Jahr geschicht. Hactenus ille.

§. IV. Mansit etiam hoc officium non interruptâ serie, penes Comites Dasilenses ab Ann. 822. usque an. 1326. i. c. integros 510. annos. Quibus extinctis, Henricus, Comes

Qui Advo. catia Corb.

die
in=
iff=
Be=
Ber=
ha=
ing
lei=
ten
dem
der
mit
an
ihr
un=
nde
Ber=
Re=
Sol=
igt/
im=
ken=
230.
ad.
atia
mei=
kin=
Dis=
en ?
s,)
stili
Ka=
teu=

in inter illi
dehant
Corbeix

ad Hildesi. Woldenbergicus, XXXIV. Episcopus Hildesienſis, conſenſens. *perve-* tiente Bernharto, Comite à Dassel, ex instinctu conjugis *erint?* suæ, præfati Antistitis sororis Germanæ, quæ cum marito *ἀπὸς* in connubio vixerat, ad se pertraxit oppidum *Dassel* castrumque *Hunds-Rück* / cum pertinentiis, ab Henrico Lützelburgico, Imperatore, non verò Abbate *Corbeiensi*, in feudum sibi datum. Quod cum in præjudicium *Corbeie* damnumque peregrinantis Simonis, Bernharti Comitis Fratris, (quem mendax fama defunctum tulerat,) vergeret, utique Simon, ad suos tandem redux, ægerrimè id ferens, unà cum Abbate *Corbeiensi* Diterico I. à *Dallwich*, constanter restitit, Henricumque Episcopum à quieta possessione depulit. Hinc foeda lis inter *Corbeiam* & *Hildesum* ratione hujus feudi.

lis inter Hil-
desum &
Corbeiam.

§. V. Tandem *Simone* à *Dassel*, ultimò gentis suæ piè defunctò, successor & cognatus Henrici *Otto*, Comes *Woldenberg*. præactum oppidum *Dassel*, cum Præfectura *Hundsruk* & sylvæ *Sollingensi*, aliisque pertinentiis, in possessionem quidem recepit; at Henricus IV. à *Spiegel*, Abbas *Corbeiensis* XXXVIII. eò rem perduxit, ut Episcopi *Hildesienſes* Abbatem *Corbeiensem*, ratione Comitatus *Dassel*, pro feudatario & legitimo Domino habere & reputare tenerentur, inque memoriam & recognitionem hujus rei officium *Nobilium Advocatorum* iis commissum, vi cuius per Subdelegatos singulis annis in festo S. Viti *Corbeiensi* ministrarent, binosque *cervos*, in obsidem feudi *Sollingensis*, circa eandem solennitatem Monasterio miserunt. Vide *Joh. Leznerum Chron. Dassel. loc. cit. p. 3. d.* Qui eòdem libro c. 15. fusius ita: Als nun Graf Bernhart III. ohne Erben verstorben war / und niemand vermeint / daß sein Bruder / Graf Simon / noch am Leben hätte seyn sollen / darum denn auch Bischoff Heinrich den *Hundsruk* / das Städt

Qoi Advo.
droo nitas

Wol

A

Fundatores
etiam Ad-
vocat.

§. IV. Imperatorum verò Germanorum temporibus mos invaluit, ut Principes & Comites, cum in terris sibi subjectis Ecclesias & Monasteria fundâssent, Jus *Advocatiæ* sibi, hæredibusque suis, in iisdem aliquando reservarent. Vide *Lehmanni Chron. Spir.* L. IV. c. I. Quod Wicbertus Marchio de *Groiz* in fundatione insignis cœnobii *Pegaviensis*, Ordinis Benedictini, cujus primus Abbas fuit Wyndolfus, Monachus *Corbeie* Saxonicae, Comes de *Padtberg*, (Vid. *Chron. Bigaugiense ad ann. 1106.*) & Dedo, Comes *Wetiniensis*, post à Lothario Marchio *Misnie* constitutus, in erectione Monasterii *Lauterbergensis* Canon. Regul. Archid. Diœces. (olim) *Magdeburg*, non procul ab *Hallis* Saxon. in monte *Petersberg* dicto, capè observârunt. Fabricus L. I. *Annal. Misn.* p. 97. Albertus & Ludovicus Fratres, & Comites ab *Hackeborn*, Fundatores Monasterii *Monialium* in *Hedeslebe*, Diœces. olim, nunc Principatus, *Halberstad.* Ordinis *Cisterciensis*, cœnobium quidem ab omni jure *Advocatiæ*, seu actione quâlibet, jugiter absoluebant, præterquam in occisione cujuslibet, super quo debet Judicium sanguinis ventilari. In quo casu, ajunt, nullum alterius dominium peti volumus aut requiri. Dat. in *Wipera* Ann. 1265.

Wyndolf.
Com. à
Padtberg.

§. VII. Dixi de Wyndolfo, primo *Pegaviensi* Abbate, Comite à *Padtberg*. Memini, me olim apud Dn. Fridericum Henckhusium, *Monast. Corb. Subpriorem*, Virum devotum, eruditum, & monasticarum antiquitatum egregiè peritum, Amicum, dum viveret, sincerum, vidisse membranulam, in qua, manû *Marquardi*, (ut ipse putabat,) *Abbatis Corb. XXII.* hæc inter alia erant scripta: *Ad perpetuam memoriam: Hildelinus, frater noster de Sigelsteên, cum dilecto Wyndolfo meo de Padtberg, & cum aliis FF. è terra S. Viti Pegavium profectus, ut novam ibi plantet Ecelesiam in nomine Domini feliciter. Sigfrid à Plötkze, cum Henrico ab Horsde-*
mar

.IV. 2

mer, Hillebold. à Mevelrode, & Sifrid. de Bracket, & alii
 è Corbeia ierunt Vllessen in pago Barduwich, Dioces. Farden-
 sis, ubi Bruno, Dux, Episcopus, & Summus Pontifex fundavit
 Monasterium Sanctimonialium regula nostra; Thitmarus
 verò, ejus successor, svadente Rixa, Imperatrice, in claustrum
 Monachorum convertit. De Erpone, Comite à Padtberg,
 vide sùs Monum. Padeb. edit. Amstelod. p. 141. De aliis hujus fa-
 milia, Hermannum Kerschenbroch in catalogo Episcop. Pa-
 deb. in Histor. Johann. ab Hoja, & Chronicon Engelhus. p. m.
 286. Padtberg verò olim castrum fuit, seu arx benè mu-
 nita, inque monte condita, haud procul monasterio Bre-
 delar. Ord. Cisterc. Hinc in literis de ann. 1263. quarto Id.
 mart. Johannes & Godeschalkus se nominarunt Dominos
 castrum in Padtberg. Etiam oppidum, seu civitas, hujus no-
 minis fuit, ut ex literis de anno 1376. secunda fer. ante fest.
 S. Laurent. Mart. & Diacon. datis vidimus, in quibus Frede-
 ricus Senior **Von dem Olden Huse / Fredericus von dem
 Regenhuse / Freder. von den Olden Huse / Johannis filii,**
Hermannus Domini Johann. F. & Fred. Frederici F. Senioris,
to heeden Hüsern to Padtberg / Consulibus, totique uni-
 versitati civitatis Padtbergensis, antiqua privilegia confir-
 mant. Jam verò vilissimus pagus est, ipsique pauperculi
 nobiles à Padtberg, ut ex ore eorum habeo. Hildelinus *Hildelin.*
 autem, cujus membranula meminit, fuit Dynasta, seu Co-Com. à Si-
 mes à Sichelstein: de quibus Joh. Letznerus in *Historia Karo- chelstein.*
li M. c. 41. & c. 12. Annon Brudo, Eqves auratus, Dominus
 in Sichelstein, ob homicidium conjugis suæ, ad perpetuum
 carcerem Corbeia damnatus? Hamelmannus de *famil. e-*
mort. p. m. 146 Comitatum hunc tandem jure belli obtinu-
 it Otto, Dux Brunsvicensis. Hinc semper gesit in aurea ca-
 tena aureas falces, goldne Sichel. Et sic quoque exsculp-
 tus cernitur in sepulcro suo *Wiberhusano.* De ipso ortu &
 B pro-

progressu Monast. *Pegaviensis* latius egimus in *Theatro nostro Virorum Illustrum Corb. Saxonica* nuper admodum edito.

Ceterum nescias, mi Lector, Brunonem, Ottonis, Ducis *Bruno fun* Saxoniae, & Sveviae, (non *Svevia & Bavaria*, seu *Carinthia*, ut *dator Mo.* vult Engelhusius in *Chron. p. m. 180.*) & *Judithæ*, Ducissæ *nast. in VI-* Lotharingiae filium, *Ludolfi* Imp. nepotem, Ottonis M. pro- *sen.* nepotem, humilem *Corbeia* Saxonicae monachum, postea E-

piscopum *Ferdensem* XVI. fundasse monasterium in *Ulles-* *heim*, seu *Ulsen*, ut epitaphium *ejus* habet in Ecclesia cathe- *drali Ferdensi* adhuc conspicuum. Factus hic postea Ponti- *fex Maximus*, & *Gregor. V.* seu *Minor*, dictus, autor Colle- *gii Electoralis*, quo de in citato *Illustrum Virorum Theatro* *fusus*. Thitmarus verò, successor Brunonis in sede *Ferden-* *si*, claustrum istud monialium, jussu Lotharii, svadente *conjugæ ejus Rizinka* (alias *Rixa*, *Rizza*, *Richza*, *Ritzin-* *cha*, *Richnsa*, *Richensa*, Ducis Henrici ad *Wiseram*, Co- *mitis à Northeim & Bomeneburg* F. *Chron. Qverf. L. II. c.* *33.*) in monasterium monachorum convertit Ann. 1242. *Indict. V. Pontificatus sui* XVI. Primus hujus cœnobii Rector,

Sigfrid. à
Plötzke.

seu Abbas, erat *Sigfridus à Plötzke*. Potentiam horum Co- *mitum* vel inde colligo, quod aliquando dicantur *Marchio-* *nes*: ut aperte constat ex *Chron. Lauterberg. ad ann. 1133.*

Conradus Archiepiscopus *magdeb. Bernharti*, Comitis à *Plötzke*, arcem obsedit, cepit, destruxit. *Chron. cit. ad ann*

1138. Helfrid. & Hermannus Fratres, Domini à *Plötzke*, erant *Burgravii magdeb. ann. 1117. Chron. Saxon.*

Henricus ab *Horsdemer*, *Hillebold* à *mevelrode*, *Sigfrid. de Brackel*, omnes fuere cœnobitæ *Corbeienses*, *Ullesheimium* misi.

Horstmar. Horstmar, amplum olim dominium, nunc *Præfectura* *Dioeces. monasteriensis.* Apud *Arnold. L. V. Chron. Slav. c.*

3. mentio fit *nobilis viri Bernharti de Horstemer, Mevelrode,*

Melverrode. nunc *Melverode*, insignis pagus propè *Brunsvicum.* *Bruno*,

quo

quo de locuti sumus, etiam fuit Dominus à *Melverode*, teste *Chron. Saxon. ad ann. 984. Conf. Krantz. IV. Saxon. 27.* Antiqua olim Ducum Saxon. arx & sedes, qui se constanter nominarunt *Dominos in Mevelrode.* *Johannem, Comitem in Brabeckel*, ceu testem, reperi in literis ann. 1230. *Nobiles Brackel.* sane fuisse Dominos, antiqua me docuere documenta. De *Bardewich* autem Dioec. Fardensis, quod *Bardevicum Bardevi-* est, vide aureolum Commentarium Pl. Rev. & Excell. cum. *Dn. Casp. Sagittarii, S. Theol. D. inqve inclyta Acad. Jenens. Hist. PP. German. Antiquitatum Indagatoris diligentissimi & felicissimi, Amici pl. colendi, editum ann. 1674. qui omne tulit punctum. Nos ad Advocatos nostros.*

§. VIII. Vel Fundator liberam licentiam dedit eligendi & amovendi *Advocatum*: ut *Burcardus II. Episcopus Halberstad. XII. (Cent. magdeb. nominant Bernhardum C. XI. c. 10. Lamb. Schafnab. ad ann. 1059. Bucconem, Her-* *Libera potestas eligendi Advocatum*
bugonem, Engelhus. in Chron. p. m. 211. Bugonem, Krantz L. V. Metrop. c. 4. & 24. Burcardum, cognomine Bucconem, & Bucam, quia ex honesta celebrique Bucciorum familia Goslariæ natus erat,) fundator antiqui & opulenti Monast. Huysburgensis in principatu Halberstad. familiae Benedictinae, Ann. 1084. Kal. Novembr. indict. octav. anno vero ordinationis suæ XXV. fecit, quo de in Annalibus nostris Huysburgensibus, σὺν θεῷ, prolixius. Sic autem ille: Concedimus, ut etiam Abbas loci ipsius sibi Advocatum prudenter eligendo statuatur, quem causa animæ suæ in necessitatibus suis indifferenter adesse considerat, confirmante hoc Reinharto, Episcopo Halberstad. ann. 1118. XV. Kal. Nov. Indict. XI. Et si, addit, Advocatus aliter, quàm decet, agens, loco incommodus extiterit, permisit industriæ Abbatis, ut, Episcopi sui, & aliorum Dei amicorum auxiliò, illò remoto auctoritate Apostolicâ, idoneum substituatur, qui surrogatus nullum ab E- *removen-*

piscopo servitutis debitum pro advocatia rependere cogatur, sed uterque pro defensione loci aeternam remunerationem & speret & consequatur. Quæ verba repetunt & corroborant Udalricus ann. 1158. indict. V. & Gardolfus, Episcopi Halb. ann. 1196. Horum statuta & confirmationes Celestinus III. ann. 1197. & Innocent. IV. pace & fulmine suo fortius muniunt.

*Advocatia
emta,*

§. XI. Eritum deinde hoc officium & dignitas *Advocatie*, non modò ab *Advocatis*, ut patet ex literis Gardolfi ann. 1197. sed & ab ipsis Abbatibus, quod Eckstormius probat *Chron. Walckenried. p. m. 91.* ita inqviens. *Ann. 1229. Monasterium Walckenried pro Advocatia, quam Comites Hohnstenni ab Imperio in feudo habebant, ipsis numeravit XXXVI. marcas argenti.* Et Rudolfus à Bernang, XLVIII. Abbas Fabariensis, *Advocatum* sui Monasterii ab Alberto, Barone de Saxen, *Advocato* pro 250. marcis emere coactus est ann. 1257. Quam emtionem postea Fridericus II. Imperator approbans, cœnobium ab omni jurisdictione *Patronatus & Advocatie*, seu quibuslibet subjectionis officiis, universaliter exemi, teste Bruschio in *Chronol. Monast. p. m. 52.* quem exscribit Magerus de *Advocat. c. 1. n. 32. seq.*

*Advocati
ab Oecono-
mis di-
stincti.*

§. X. Erat verò secundum Lehmannum, L. II. *Chron. Spirens. c. 36.* munus *Advocatorum* Monasteria & Ecclesias, unà cum eorum bonis & hominibus defendere, judiciis, rei-que œconomicæ præesse. Qui tamen cum insigni Goldasto in *Gloss. ad Burch. lib. de casib. Monast. S. Gallip. 414. Tom. I. rer. Alemann. Advocos* cum *Oeconomis* confundit. Hi enim saltem earum rerum, quæ ad vitæ alimoniam, & reditus Ecclesiasticos pertinebant, curam gessere. Equidem improprie aliquando sic dicebatur *Advocatia*. Etenim de *Advocatia* V. mansorum in *Asterendorp*, & dimidii & quatuor in *Reynsted* vidi literas Friderici, Episcopi Halberstad. ann.

*Advocatia
improprie
sumta.*

ann. 1224. & de *Advocatia* VIII. mansorum in *Rosten* literas
 Meinharti Episcopi ibid. ann. 1244. Distincta erant munia e-
 tiam in veteri Ecclesia *Oeconomi* & *Advocati*, quod vetusti
 Concilior. Carones, e. g. *canon* XXIII. Concilii *Chalcedon.*
can. LXXVI. *Concil. Carthag.* confirmant, & in quibus di-
 stinctio τῶν οἰκονόμων, καὶ τῶν ἐκδικῶν, probenotanda est.
 In Ecclesiæ etiam Constantinopolitanæ muneribus Eccle-
 siasticis *magnus Oeconomus* *Ritual. Græc.* p. 275. censuum, ex-
 pensarum, & ratiociniorum in Episcopatu rationem ha-
 bens, ὁ πρῶτος ἐκδικῶν, i. e. *primus defensor*, dicitur, respectu a-
 liorum ἐκδικῶν, seu *defensorum*, vel *Advocatorum*, quos inter
 eminebat, ad curam captivorum suscipiendam, utque sit ju-
 dex querimoniarum, quæ deferuntur ad forum. Distinctè
 quoque de utriusque officio Imp. Fridericus I. in privil. Ec-
 cles. Goslar. ann. 1188, dato: *Perlatâ ad Nos importunitate,*
quam in bona Ecclesiæ nostræ Goslar. aliquando exercere præ-
sumserint Advocati, vel villicationes ejus locando, quod nihil
ad eos, vel hereditates litonum Ecclesiæ suæ usurpando,
vel etiam mansos Ecclesiæ novis collocando colonis. Nos
hac illicita de cetero fieri authentico prohibentes edictô, nul-
lam permittimus Advocatis ad alia peragenda potestatem.
Cùm enim de jure Advocatorum coram Nobis in palatio Gos-
lar. quæstio moveretur, de communi Principum consilio sen-
tentiatum fuit, quod in bonis Ecclesiarum Advocati nihil juris
haberent, nisi tantum in tribus casibus, in furto videlicet, in
pugna & in raptu: & omnes alia quæstiones essent ad Oeco-
nomum, seu villicum Ecclesiæ peragenda. Idem patet ex
 antiquioribus diplomatibus.

§. XI. Hi *Nobiles Advocati* (quos *Principales* vocant *officium Ad-*
Privilegia Reichersbergensia p. 202. & 210.) habebant interdum, *vocatorum,*
 titulò beneficiariæ concessionis, *Sub Advocatos*, seu
Sub Advocatores suos, eratque primarium eorum munus,
 ecclesias & monasteria, eorumque bona & homines, in

mundi burdium, seu tute iam & defensionem, ac patrocinium recipere, fundationes, oblationes & donationes Abbatum seu Episcoporum confirmare, denique jus dicere in causis criminalibus, super *furto, stupro, rapinis, incendiis, &c.* à quibus omnino abstinere oportet religiosos homines.

Consensus
Advocat.
Abbat. mu-
tius.

§. XII. Uti verò, insciis vel invitis Abbatibus, seu Episcopis, nihil agebant *Advocati* legitimè: ita vicissim illi, sine horum consensu & autoritate, nihil audebant ratificare. Sane in dedicatione *Basilicæ* in monte sancto, (auf dem *Hilgenberg*) è regione civitatis *Hüxariensis*, à *Wernero, Peccatore*, (uti se vocat,) & *Abbate Monast. BB. Martyr. Stephani* atque *Viti* XX. ann. 1078. fundatæ, à *Poppone* verò, Episcopo *Padebornensi*, ut *Viciniore*, consecratæ, meminit *Abbas*: *Advocato* suo *Ottone Duce* assentiente, & traditionem ejus confirmante, prædictum *Popponem* bannò suo hæc acta semel, iterumque & tertio confirmasse. Cum *Folckmarus I.* indignus *Abbas* novæ *Corbeia* IX. (non *Bovo III.* ut *Bucelinus* vult. *Germ. Sacr. P. III. p. 55. a.*) ex hæreditate *Sigfridi*, *Comitis Walbeccensis*, quæ conjectura *Meibomii* est in *Chron. Walbeccensi* p. 2. licet *D. Mirus* in *Encaniis Halberstad.* eum *Marchionem* in *Misnia & Lusatia* faciat, *Martin. Milagius* in *Vindiciis Anhaltinis* edit. ann. 1648. *Comitem* in *Gröningen & Kroppenstad*, singulari, at tristi, fatò (vid. *Chronic. Corb.* à *Meibom. edit. & Annal. Wittikindi annex. p. 135.*) insigne *Monasterium* familiae *Benedictinæ*, circa Ann. 936. in honorem *S. Viti*, in pago *Hardgo*, in loco, cui vocabulum est *Westergroningen*, situm, juxta fluvium *Bode*, fundaret, traditionem istam fecit, adstante *Hogero Advocato*, aliisque testibus *Luibrando, Aged, Thiadmaro &c.*

Origo Cor-
beia ex vo-
to Karolino.

§. XIII. Operæ pretium erit faculam accendere *Lebtor*, ne in tenebris cespitet aut labatur. Expugnata tandem Ann. 775. à *Karolo*, in ipsa, ut ajunt, vigilia *Kiliani*, omnium firmissimâ ad *Visurgim arce*, *Krantz. L. 2. Sax. c. 10.* tribus

bus seculis ante natum Christum (nī fabulosa fuit antiquitas) à Brunone, nobile & potente Saxone, condita, absque suo nomine *Brunsborg*, seu *Brunsburg* dicta, (Vid. *Monum Padeborn. p. m. 72.*) adhuc in Diœcesi *Corbeiensis* conspicuà, voto se obstrinxit Christianissimus Imperator, *Regalem Abbatiam*, *Ord. Bened.* in memoriam B. Stephani, Principis Martyrum novi fœderis, super fluvium *Wisera*, in villa *Regia*, in loco, nuncupato dudum *Hüxori*, ad normam & formam *aureæ*, seu veteris, *Corbeia*, haut procul *Ambianis*, ad ripam *Somone* fluvii, (non *Wisara*, aut *Smune*, illud *Brotufi* L. I. *Chron. Anhalt. c. 6.* hoc *Magdeb. C. XI. c. 6. p. m. 266.* somnium est,) & rivuli *Corbeia*, qui nomen ei asperfit, *Bathilde*, *Beringeri* I. Comit. *Ballensted.* & *Ascan.* fil. *Clodovæi* II. *Dagoberti* F. *Francorum* Regis, conjugæ, *Brotuf.* L. I. *Geneal. Anhalt. c. 6.* Ann. 663. fundatæ, erigere, exque hac religiosorum hominum colonias deducere, eamque propinquo, seu nepoti suo ex sorore, *S. Adelhardo*, fideliter committere, tum ut munificentia piæque gratitudinis illustre monumentum pro victricibus armis seræ posteritati publice relinqueret, tūm ut *Saxones*, nobilem, at duram, feramque gentem, verâ Christi doctrinâ emolliret, & ex *belluis*, (ne quid tetrius dicam,) *bellâ* equidem metamorphosif, *bellos* tandem homines faceret, studio atque operâ *Monachorum Corbeiensium*. Verūm perpetui armorum strepitus, qui totam concusserant *Saxoniam*, lubrica infidelium ingenia, quæ cum cane semper ad vomitum, & sexcenta alia discrimina sanctum hoc propositum, eâ saltem tempestate, sufflaminabant. Post excessum verò *Karoli*, *Ludovicus*, *Pius* Filius, anno regiminis sui primo, Ann. 815. in publicis Comitibus, *Padebornæ* in *Westphalia* habitis, pium Genitoris institutum approbat, confirmat, innovat, & *Adelhardo* nobile istud Monasterium, seu *Regalem Abbatiam*, ut *Kranzius* vocat

Comitia Padeborn.

vocat L. II. *Saxon.* c. 21. ad mentem Karolinam, in ripa Vifurgis nunc demum construi & fabricari seriò mandat. Adelhardus verò in eremum Sollingensem cum fratribus se abdidit, ibique ad rivum *Holschamindam*, in ditione Comitiss Dasseliensis, sacra limina & angusta tecta condidit, ibique septem annis aspere & devotè vixit, confirmante hæc omnia *Stephano V.* Quo fatò demum inde pulsus sit, latius narrat *Lezner. in Chron. Dassel. L. VIII. c. 4.* nosque si Dominus voluerit, aliò die. *Venerabiles autem & sacrosanctas B. Stephani reliquias*, ut *Pius Ludov.* loquitur, ex sacro palatio, eque capella sua misit Corbeiam, primarius tamen hodie ejus patronus est *Vitus.* Hinc dicitur Monasterium *BB. Mart. Stephani ac Viti.* Et *Wittekindus*, Monachus Corbeiensis *nobilis suorum temporum Historicus*, judiciò Baronii (*T. I. annal. Eccles. p. m. 366.*) in *præfat. annal. ad Mathildam Ottonis I. Imperat. & Adelheidis filiam se ultimum servulorum Christi Martyrum Stephani atque Viti* nominat. Quid verò *pagus* olim? vid. *D. Sagittarii nostri Historiam Bardevicic. I. §. 14. seqq.* qui unus instar omnium Tibi erit. *Prisci*, locum aliquem denominaturi, scribebant, in quo *pagus*, ad quem *fluvium*, & in cujus *comitatu* situs foret. Divisà autem Germanià in *Ducatus, Marchionatus*, &c. ab anno MC. hujusmodi *pagorum* significatio exolevit. *Hardgo* verò est *Hercynia*, longè lateque olim luxurians, postea excisa pagis oppidisque locum dedit, inque magnum *pagum*, i.e. *provinciam* excrevit.

§. XIV. Interdum una Ecclesia duos, etiam plures, habuit *Advocatos*, diverso quoque respectu. Ita cum *Mauritius*, Comes à Spiegelberg, Abbas Corbeiensis XLVI. anno 1444. teste *Letznero Chron. Corb. edit. secund. c. 29.* & alitè tamen *Chron. Corb. edit. prim. c. 24.* & *Chron. Corb. edit. sec. c.* 68. p.

Corbeia in Sollingo.

B. Stephani reliquia.

Wittekindus.

Pagus olim quid?

Hardgo.

Vnius Ecclesie duo & plures Advocati

68. p. svic invi pisse cor Pro tam voc & fu ting Cer sum Hal sima cem ran S. M 1192 Exc am resi nalf gna offe Dei perp cles que am

68. p. 146. annum 1434. substituit) cum Ottone, Duce Brunsvicensi, qui *Uslaria* residebat, pacem pepigisset sanctam & inviolabilem, eumque, ceu *Nobilem Advocatum suum*, recepisset & confirmasset, eodem anno feriâ quartâ ante festum corporis Christi Ludovicum, Landgravium Hassiæ, etiam *Protectorem*, seu *Advocatum*, elegit contra Westphalos, aliâ tamen intentione.

§. XV. Tandem injustitia & rapacitas plerorumque Advocatorum & Oeconomorum commovit Impp. Episcopos & fundatores, ut eos amoverent, & omne jus *Advocatiæ* extinguverent, & *officia*, ut vocabant, planè supplantarent. Certè de injustitia Advocatorum vid. L. III. *Antiqv. Fuldensium* Brovveri c. 15. p. m. 254. De utraque Meinardi, Episcop. Halberstad. literas de ann. 1244. ubi queritur: *ipso crudelissimam tyrannidem exercere, ita, ut Ecclesiæ non amplius simplicem censum obtinere queant de bonis suis, sub tali & tanta tyrannide constitutis*, quod suo etiam damnò didicit Ecclesiæ *S. Mariæ Halberst.* ut ex Privilegio Henrici VI. Imperat. ann. 1192. *indict. X. KL. Mart. dat.* liquidiùs patet in *Hist. Halberst.* Excell. Dn. D. Sagittarii §. 53. p. m. 44. seq.

*Advocati
cur remoti?*

§. XVI. Quidam *Advocati*, boni & integri Viri, malitiam seculi seriò expedientes, salutisque suæ memores, spontè resignarunt, ut *Sigfridus*, Comes Blanckenburgicus, *Mognant*. Huysburgensis Advocatus. Quas literas, asteriscò dignas, integras & bonâ fide dabo, ut in antiquis membranis offendi.

*quidam
spontè resi-
gnant.*

In nomine Sancte & Individue Trinitatis. Fredericus, Dei gracia Sancte Ecclesie Halberstadensis Episcopus, in perpetuum. *Advocatorum malicia, que diebus hys malis in Ecclesias Dei deservire consuevit, nos ammonet & compellit, ut ea, que ad earum liberationem perpetuam, per nostram providenciam & laborem, rationabiliter fuerint ordinata, contra varios*

*Litera Fri-
derici Epis-
copi Hal-
berst.*

C

fu-

futurorum incursus, qui, veluti flagellum inundans, in casu subsequente frequenter emergunt, tam valido nostre firmitatis munimine roboramus, ut & facti nostri memoria, quod in se proficuum continet, pariter & honorem, sub tali vigore consistat ac robore, quatenus à posteris inviolabiliter observetur, & nullum à temeritate malorum contradictionis obstaculum sentire valeat in futurum. Ea propter notum esse volumus universis Christi fidelibus, tam presentis temporis, quam futuri, quod cum nos *Ecclesiarum Nobis in Domino suffragantium clamorem assiduam*, ex filiorum querimonia, super *Advocatorum violentiam*, in cordis nostri amaritudine sepius audiremus, & Dilectus fidelis noster, *Vir Nobilis & Deo devotus, Sigfridus, Comes de Blanckenborch*, qui *Advocaciam* Monasterii de *Huysborch*, & dilectorum Filiorum, Abbatis, Prioris, ac totius Conventus electione, sub Dei timore pridem procurabat, *manifestam Advocatorum maliciam*, unà Nobiscum prospiceret, in se reversus timuit, si *Advocaciam*, sibi ex electione commissam, usque in finem vitæ teneret, monasterio sub libertate sua *grave dispendium imminere*. Volens igitur hac in parte & *saluti sue consulere*, & *Monasterio precavere*, ne post mortem sui ipsius quisquam heredum suorum juris aliquid in *Advocacia* sibi vindicare valeat, sicut eam de manu Abbatis regendam acceperat, ita etiam in manus ejusdem *absolutè* resignavit eandem, petens à Nobis humiliter & devotè, quatenus cœnobio, *commisso Nobis in animam*, pro debito nostro consulere dignaremur. Nos igitur devocionem ipsius, in Domino commendantes, & super ordinatione cœnobii tam ipsius, quam Majoris Capituli nostri opportunum consilium requirentes, invenimus tandem *sanum & utilissimum fore* Monasterium *perpetuà libertate* gaudere, & *nullius Advocati importunitate, vel potentia intollerabili*, quâ plures premuntur Ecclesiæ, & *quasi in*

Resignatio
Advocat.
Monast.
Huysborg.

perpetua
Monach.
libertas.

ser-

servitutem luti & laterum sunt redacte, de cetero pregravari.
 Unde licet Monasterium memoratum super libertate ele-
 ctionis *Advocati* plura & valida privilegia noscatur habere,
 tamen si ancilla partem aliquam cum libera in eis obtinere
 videatur, illam penitus ejiciendam decrevimus, in hoc privi-
 legio de prudentium consilio statuentes, ut deinceps *pror-*
sus liberum sit hac in parte, & tali libertate pro suo commodo
 perfruatur, ut *nullum eligat, nullum unquam habeat Advoca-*
tum; & in causis majoribus, utpote *furti, raptus & sanguinis, criminalia.*
 quas religiosas non expedit tractare personas, eam dilecto in
 Christo filio *Sigfrido* Abbati, suisque successoribus, gratiam
 facientes, ut in causis talibus *Mundiburdum* statuam, *qui vi-*
ce & auctoritate nostrâ judicet, quæ fuerint in judicandis: mu-
tatis tamen presentis temporis personis hujusmodi, ne, prop-
 ter hujus vacationis frequentiam, pedem in *Advocaciam sub-*
tili malignatione figere valeant, & in ea sibi juris aliquid ven-
 dicare. Si etiam cause tales emerferint, quæ vires Abbatis *assistencia*
 excedere videantur, Nos ex tunc, ad vocacionem ipsius, ei *Episcopi,*
 fideliter cooperabimur judicando: ipse autem omne, quod
 exinde provenerit, emolumentum habebit. In hunc mo-
 dum volumus, ut hujus *Advocacie* libertas, quæ nostris in die-
 bus per Dei gratiam, nostramque promocionem restituta
 est *libertati,* penes *Huyesburgense* cœnobium, secundum pre-
 missa, nunc & in perpetuum libere conquiescat. Unde etiam,
 ut præfato Cœnobio, Nobis in Domino dilecto, per omnia
 caveamus, maximè, cum *utroque jure, utroque gladiò, & spi-*
rituali & temporaligaudeamus imperiò, & regere ac defensa-
 re idem *utroque gladio* teneamur, Venerabiles Dominos hu-
 jus Sancte *Halberstadiensis* Ecclesie Episcopos universos,
 monemus, in Domino rogamus, attente consulimus eis fide
 sincera, in remissionem suorum, hys, peccaminum injun-
 gentes, & ad validam totius firmitatis cautelam, per Patrem,

& Filium, & Sp. Sanctum districtius inhibentes eisdem, ne, propter blandas amicorum adulantium preces, vel propter munera, que excecant, dictam *Advocaciam*, que prorsus libera est, alicui hominum, tanquam ignari libertatis premisse, inphodare vel obligare presumant, nec excucionem aliquam, quâcunqve etiam necessitate eos cogente, contra voluntatem Abbatis & Conventus, faciant in eadem. Nos autem recognoscimus, & presentis scripti privilegio protestamur, quod, si malignari vellemus, quod absit à Nobis, nequaquam eam obligare, vel inphodare, vel excucionem facere aliquo modo possemus in ipsa: quod maximè propter salutare remedium, tam à Nobis, quam à Nostris successoribus, statuimus inviolabiliter observandum, ne cœnobium memoratum per ea, que premisimus, in servitutem aliquam redigatur, de qua sine graviterum dispendio & labore subito resurgere non valeret. Ad hæc Nos, qui propter ejus reverenciam, quam filius nihil negans honorat, predictum ejus cœnobium speciali Ejus dilectione diligimus, & semper intendimus honorare *libertatem Advocacie* cum omnibus bonis, que nunc possidet, vel in futurum justò titulo poterit adipisci, sub nostram Episcopalem protectionem suscipimus, & bannò nostrò synodali confirmantes ea Monasterio, sub interminacione anathematis districtius inhibemus, ne quis, quacumqve presumptione temeraria, dilectos filios, Abbatem & fratres, in eis molestare vel gravare presumat. Si quis autem, suadente dyabolo, hoc attemptare presumerit, indignacionem Dei omnipotentis ac Beatorum Apostolorum Petri ac Pauli, & nostri anathematis vinculum se noverit incidisse. Hujus rei testes sunt *Meynhardus*, Major Præpositus, *Arnoldus*, Decanus, *Anno* Præpositus, *Arnoldus*, Archidyaconus in Oschersleve, *Conradus*, Erfordiensis Præpositus, *Borchardus*, Recheborch Præpositus

Protectio Episcopalis.

Anathema.

Testes

tus

tus, *Conradus S. Marie Prepositus, Bernhartus, Vice Dominus noster, Ludolfus de Sladem, Bartolfus de Meynersem, Conradus de Branbere, Borchardus de Meynersem, Johannes Scholasticus, Albertus, Prepositus de Bureslo, Elgerus Prepositus Goslariensis, Conradus, de Vrobure, Tydericus Camerarius, Otto Richardus, Sacerdotes majoris ecclesie nostræ, Conventuales Johannes de Ilseneborch, Hinricus de Cunradesborch, Casarius de Hildesleve, Fredericus de Lutter, Albericus Laici, Tydericus, Major Advocatus, Wernerus & Conradus Fratres de Sufeliz, Hugoldus & Hermannus, Fratres de Scherenbecke, Hermannus de Harbecke, Johannes de Gatersleve, Henricus de Cruge, Gerhardus de Papstorp, Tydericus, Marschalcus, Cunnemannus de Badesleve, & alii quam plures. Acta sunt hæc anno Dominice incarnationis ac nostre reparacionis M. CC. XX. Indict. VIII. Presidente Sancte Romane Sedi Reverendissimo Patre Papa Honorio, hujus nominis III. Regnante Serenissimo Domino nostro Frederico, Romanorum Imperatore semper Augusto. Et ne super premisis omnibus aliquod posteritati, & precipuè nostris Successoribus, dubium generetur, hanc paginam inde conscribi, & tam sigillò nostrò, quam Majoris Ecclesie, ac Conventûs antedicti, fecimus insigniri, maximè ob eam causam, ut eisdem nostris Successoribus tantò apertius detur intelligi, quod *libertatem* premissam sepe dicto cenobio debeant illibatam in secula conservare, quod eis iteratò in ipsorum animas diligenter injungimus, *Venerabile cœnobium, cum omnibus ad idem pertinentibus, cum attentione devota eis commendantes* in ipso, qui pro nostra salute pendens in cruce Matrem Virginem Virgini commendabat. Dat. Halberstad. per manum Tyderici, Notarii nostri.*

§. XVII. Ita Jus *Advocatie* cum in *Huysburgensi*, tum aliis Monasteriis extinctum est. Hanc immunitatem egregiè

giè confirmavit *Innocent. IV.* cuius bullam tecum communicabo.

Bulla Innocentii IV.

Innocentius Episcopus, Servus servorum Dei, dilectis Filiis Abbati & Conventui monasterii de *Huysborch*, Ord. S. Bened. Halberst. Diocesis. salutem & Apostolicam benedictionem. Ex parte vestra fuit propositum coram Nobis, quod clare memorie *Siffridus*, Comes de *Blanckenborch*, vestri Monasterii *Advocatus*, prudenter attendens, quod *Advocatus*, Ecclesie idem intelligi debeat quod *defensor*. Quia tamen nonnulli, obmisso *defensoris* effectu, retinentes nomen improprie *Advocati*, frequenter Ecclesiis magis obsunt, quam profunt, plus sunt oneri, quam honori & per quos debent *defensari* Ecclesie, multociens molestantur, ac per hoc volens in posterum indemnitati dicti Monasterii precavere, *jus Advocacie*, quod in ipso habuerat, in manibus quondam S. Predecessoris tui, similiter Abbatis, liberè perpetuo resignavit: nihil in eo suis heredibus penitus reservando. Unde bone memorie F. Episcopus Halberstadiensis, Diocesisanus Vester, sui Capituli accedente consensu, duxit deliberatione provida protestandum, ut nullus de cetero *jus Advocacie* sibi vendicet in eodem, concedens Vobis potestatem eligendi personam, quæ *Mundiburdus* vulgariter nuncupatur, quæ puniat *furta, raptus & quæ sanguinis vindictam requirunt*, quæ per religiosos non est licitum exerceri, prout in literis inde confectis plenius continetur. Quare Nobis humiliter supplicastis, ut quæ ab ipsis, Episcopo & Comite, facta sunt in hac parte, Apostolico curaremus munimine roborari. Nos igitur Vestris supplicationibus inclinati, resignationem, statutum, & concessionem hujusmodi, sicuti provide facta sunt, autoritate Apostolica, confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu

te-

temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumerit, indignacionem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apóstolorum Ejus senoverit incursum. Dat. Lugduni XII. Kal. April. Pontificatus nostri ann. II.

§. XVIII. Quanta autem lites, ratione *Advocatie* hu-^{Lis Huysb,} jus, antequam extingueretur, inter Ecclesiam *Huysburgen-*^{cum nobi-} *sem*, & *Henricum ac Ludolfum* Fratres & Nobiles ab *Eylenstede*,^{lib. ab Ey-} *lenstede*,^{lenstede.} qui jure quasi hereditario eam sibi vendicabant, exortæ, quamque prudenter à *Gardolfo*, Episcopo loci, compositæ fuerint, ex literis ann. 1197. datis fusius videre est. Jam olim sanxerat *Alexander III.* ut nulli mortalium liceret *Advocati*am hanc quasi beneficiario jure in hereditatem sibi ascribere, nec alicui præfata Ecclesia *Advocatus* constituatur, nisi quem loci ipsius *Abbas* sibi elegerit, ita, ut si inutilis vel gravis fuerit, hominibus Ecclesie, liceat Episcopo, auctoritate Apostolicâ, eò remotò, alium, pro voluntate *Abbatis*, constituere.

§. XIX. At quam ægrè hunc bolum, etiam post immu-^{S Sifridi} nitatem, sibi eripi passi fuerint hæredes *Sifridi*, *Comitis*^{heredibus,} *Blanckenburgici*, quam miserè incendiis & rapinis eandem Ecclesiam vastarint, contrà quam animose eam defenderit *Meinbartus*, Episcopus *Halberst.* ex literis ejus vidimus. Infit enim: se & Ecclesiam suam, pro defensione Ecclesie *Huysburgensis*, murum & clypeum exposuisse, ad libertatem ejus ex integro conservandam. Demum ann. 1251. *Siffridus*, Comes *Blanckenburgicus*, in placito, ut ait, generali, **benm hohen Baum**/ omni juri, si quod in *Advocatia* Monastica hætenus habere visus est, liberaliter, sincerè, & bonâ fide renunciavit in perpetuum. Ecce literas!

Siffridus, Dei gracia, Comes de *Blanckenborech*, in per-^{Litera Si-} petuum. Quoniam ea, que circa temporalia fiunt & ordi-^{fridi.} nantur, negocia, per intervallum temporis à memoria hominum elabuntur, nisi voce testium stabilita fuerint & fir-
ma-

mata, preterea vivaci littera commendata, nec non sigillo-
 rum appensionibus eternata: idcirco, *ad futuri temporis du-
 bium penitus removendum, & quodquod ambiguum posterita-
 ti venturae omnimodè amputandum*, ea, que per Nos rationa-
 biliter sincero fiunt ex affectu, scriptis dignum duximus
 commendare. Noverint igitur tam presentes, quam futuri,
 quod, cum *ad altam arborem*, placitis ibidem generaliter in-
 dictis, cum Principibus, & reliquis terræ Nobilibus, essemus,
 & Nos pariter constituti, presentibus Viris Nobilibus & ho-
 nestis, videlicet Domino *Meynharto*, Venerabili Halbersta-
 densis Ecclesiæ Episcopo, *Wigero*, Decano, *Vollrado*, Preposi-
 to *Walbicensi*, Canonicis Halberstadenfibus, Laycis verò
Burchardo de *Querenvorde*, *Burchardo*, filio ipsius, dilecto
 consanguineo nostro, *Olrigo*, Comite de *Regenstein*, & *Ge-
 behardo*, Comite de *Wernigrode*, in presencia Domini *Lu-
 dolfi*, Abbatis Eccles. *Huysburg*. & *Tydenrici* de *Aspenstede*,
Renunciat Monachi Eccles. ejusdem, recognovimus in aperto, *nihil o-
 Advocatie*, *mnino juris in Advocacia* predicte Ecclesie Nos habere, & *re-
 nunciamus ex toto liberaliter & sincere Juri omni*, SI QVOD
 habemus in eodem, hoc *fide bonâ, nec non effectû sincero* co-
 ram predictis publice protestantes. Igitur Nos, ad caute-
 lam magis habundantem, ne Ecclesia sepedicta *calumpniis,
 seu versuciis nostrorum heredum* inquietari, sive dispendio
 molestari valeat in futurum, anime nostre salutis, prout te-
 nemur, ex debito duximus consulendum, nec non eidem
 Monasterio solerti industria ex integro precavendum, & pre-
 terea ab heredibus nostris omnem suspicionis notulam ob-
 cidendam, & radicitus extirpandam, bonâ deliberatione ac
 provida, cuilibet prorsus impetitioni, quemadmodum in lo-
 co supra dicto, ad arborem videlicet, recognovimus, sic
 nunc *in perpetuum renunciasse*, Nos *integraliter* profiteamur.
 Insuper *actioni qualicumque & juri omni*, si quod in premissis
 Eccle-

Ecc
 rico,
 um
 jun
 San
 min
 auct
 renu
 con
 neat
 & in
 eter
 dum
 mus
 ctur
 nis M

toru
 min
 nast
 cati
 tule
 quar
 terv
 pifer
 ex si
 nus
 li eq

nâ fa
 tran
 prof

Ecclesie *Advocacia*, visi fuerimus habuisse. Filiis nostris *Hinrico, Siffrido, Hermanno, Burchardo*, prebentibus voluntarium arbitrium & assensum. Hujus rei testes sunt *Otto*, Comes junior de *Valckensteyn*, *Siffridus* de *Dietvorde*, *Arnoldus* de *Sandberg*, Milites nostri *Castrenses*. *Gerardus*, Clericus Domini Abbatis de *Huysborch*, Notarius, cujus manu presens auctenticum est conscriptum, & alii quampures. Et ut talis *renunciatio Advocacie* Ecclesie videlicet supradicte rata, inconvulsa, irrefragabilis, & stabilis omni tempore permaneat, & consistat, & ab omni inquietacione, impugnacione, & inpetitione Successorum nostrorum heredum sit libera eternaliter & segura, prenominate Ecclesie in robur validum & testimonium sufficiens presentem litteram erogamus, appresione nostri sigilli validissime communitam. Actum & datum *Blanckenborch* Anno Dominice incarnationis MCCLI. XIII. Kal. Maji.

§. XX. Uti igitur priscis temporibus munus *Advocatorum* latissimum erat, *Jurisdictionis civilis & criminalis* administrationem complectens: ita, progressu temporis, monasteria illam ipsa usurpare cœperunt, solò *criminali Advocatis* relicta, quam pro arbitrio Abbates *ad tempus* in eos detulere, vel *feudi loco* concessere. Ceterum, si quis scire velit, quanta *Oeconomorum injustitia & rapacitas* fuerit, quam pro-Oeconome *terve Dominis & Principibus suis insultarint Pincerna & Damor, rapa. piferi*, & quantum detrimenti inde ceperint Monasteria, vel *citae & inju. ex subjunctis* videre erit literis, quibus tuto fidas velim. *Ma. stitia.* nus enim nostræ *oculatæ* sunt, quod vident, hoc saltem, in tali equeidem negotio, credunt.

In nomine S. & Individuæ Trinitatis, *Conradus*, divi-Litera *Con. nâ* favente clementia, Romanorum rex secundus. Si paci & *radi. Impe. tranquillitati Ecclesiarum Dei piâ & benignâ sollicitudine rat.* prospicimus, hanc vicissitudinem Nos à pio Creatore nostro

D

acceptare

*Pincerna-
rum & Da-
piferorum
malitia*

acceptare speramus, ut & Regni nostri, Nobis à Deo com-
missi, gubernacula in hoc tempore cum pace & tranquillitate possidere valeamus, ac, post regnum hujus temporis, in regno æternæ beatitudinis requiem apud justum judicem inveniamus. Notum igitur esse volumus universis Regni nostri fidelibus, tam præsentis, quam futuræ ætatis hominibus, qvaliter dilectus & fidelis noster *Wichboldus*, Corbeiensis Monasterii Abbas, multimodà necessitate ipsius Monasterii compulsus, exposuit in auribus Clementiæ nostræ *incommo- ditates & injurias*, quas à *Dapiferis & Pincernis* suis quidam Prædecessores ejus sustinuerunt, & ipse à die Prælationis suæ in eodem Monasteriò passus fuit, siquidem *Dapiferi & Pincerna*, & reliqui, qui ministerii locum in domo Corb. Abbat. tenent, quam dignitatem vulgari nomine *officia* appellant, quasdam abusiones in eisdem *officiis* sibi usurpaverunt, ut videlicet *omnia victualia & universam substantiam domus Domini sui* sub custodia sua teneant, & cui placuerit, his, inconsulto Domino suo, eadem bona servanda, & pasim distribuenda conferant, tantamque potestatem in istis *officiis* se asserere conantur, ut Dominis suis palam, & quasi *de jure suo*, prohibeant, ne *claves & custodiam rerum suarum* alicui committant, Solent etenim de rebus Dominorum suorum *proprias familias alere, ac milites suos pascere, in tantum, ut in propriis domibus plerumqve aut tanta, aut etiam plura, quam Domini sui, de facultatibus eorum, quas debuerant servare, expendant, & in dissipandis bonis eorum modum omnino nullum teneant.* Hujusmodi ergò *superfluas & damnosas rerum suarum dissipationes* cum prænominatus fidelis & dilectus noster *Wichboldus*, Corb. Abbas, de eadem domo eliminare, ac domum suam, secundum honorem Dei, & propriam utilitatem, ordinare tentasset, quidam de Ministerialibus ejus *Rabono*, qui tunc *officium Dapiferi* administrabat, cum fra-
tre-

tre suo *Ludolpho*, & paucis consanguineis suis multum ordinationi ejus refragatus est, atque cum multa communinatione assererebat, quod potestatem officii sui, quam hactenus in domo illa exercuerat, nunquam, dum viveret, relicturus esset, ita, ut sub imperio suo essent universa victualia Domini sui, ac potestatem de iis haberet tribuendi, cui vellet, nec dati aut accepti aliquam rationem Domino suo reddere, nec claves rerum suarum alicui servare licet, nisi quem ipse ordinasset, Hæc itaque contradictio inter Ministeriales Corb. Eccles. à præfato Abbate, Domino suo, ventilata est & per judicium eorum, tam eidem *Raboni*, quam omnibus, qui hujusmodi dominationem sibi de bonis domini sui usurparent, *omnis potestas de committendis clavibus, & de custodia rerum Domini sui*, adjudicata est, hancque potestatem Abbati Corb. præscripti ab ea sententia judicii unanimiter adjudicaverunt, ut *claves & custodiam rerum suarum* liceret ei committere, abque consilio *Dapiferi & Pincerna*, cuicumque voluisset. *Dapifero* autem & *Pincerna* tale judicium adjudicaverunt, ut in victualibus Domini sui nullam potestatem dandi, absque voluntate ipsius, prorsus habeant, sed cum Domino suo secundum debitum officii sui ad mensam servierint, hanc dignitatem de officio suo consequantur, ut, refectò Domino suo, ad mensam ejus cum ceteris Ministris de bonis Domini sui reficiantur, & præter hanc nullam aliam potestatem de rebus ipsius exerceant. Huic comparium suorum judicio cum idem *Rabano* acquiescere noluisse, prædictus fidelis noster *Corbeiensis* Abbas apud Clementiam nostram impetravit, quod in plena curia nostra, quam *Spira* celebravimus, judicium super eodem verbo à ministerialibus Regni sciscitati sumus, qui etiam, in conspectu nostro & Principum Regni idem judicium, quod *Corbeiensis* invenerant, pari consensu asseruerunt. Aliam præterea molestiam idem *Rabano* Fra-

*Rabano
malè saurus*

*Sententia
Judicis.*

Alia Rabo- ni tentami- na. tribus, qui Deo ferviunt, in *Corbeiensi* Monasterio, irrogare præsumsit, quod videlicet *infra muros & intra ambitum cimiterii* ejusdem Ecclesiæ *hereditariam mansionem* sibi vendicavit, super qua mansionem cum satis fuisset commonitus, tum a FF. Monachis, tum à comparibus suis, quatenus ab ea desisteret, noluit eorum salutaribus monitis obtemperare. Unde Ministeriales *Corb.* Ecclesiæ, Judicii sententiam interrogati, abjudicaverunt tam ei, quam omnibus secularibus, beneficium in atrio Ecclesiæ, & quod aliquis Abbatum tale beneficium potuerit præstare. Cum adhuc reluctaretur, Nos idem rogati à fidei nostro prædicto *Corbeiensi* Abbate, cum interrogassemus Ministeriales nostros super eodem judicio, adjudicaverunt ei in conspectu nostro & Principium, *infra atrium Ecclesiæ omnem hereditariam mansionem*, & omnibus Abbatibus & Monachis talis beneficii concessionem. Orta est nihilominus & alia temeritas ab eodem *Rabone*, quod *infra muros Corbeiensis Monasterii* quandam similitudinem dignitatis sibi *hereditario jure* vendicabat, quam *Præfecturam* appellabat, & se *Burgravium* appellari faciebat, cum omnes Abbates ejusdem Monasterii hanc potestatem semper sub se habuerint, ut quicquid à suis *infra muros* delinqueretur, aut ipsi corrigerent, aut *Camerario*, vel *Dapifero* suo, seu *alicui de familia sua* corrigendum, absque ulla potestate in perpetuum mansura, committerent. Hæc autem potestate præfatus *Rabono* in tantum usus fuit, ut eam vulgari nomine appellarent *Burckbahn* / & secundum morem *alicujus Magnæ potestatis*, sæpe *infra muros* placitavit. Et hujusmodi placita *Burgding* appellabat, ad quæ famuli FF. Monachorum de *coquina*, aut de *pistrino*, seu de quolibet eorum servitio, cogebantur venire, qui etiam si propter impedimenta servitii FF. occurrere non poterant, violenter & contumeliose à famulis ipsius pertrahebantur, &

**Burg-
bahn.**

**Burg-
ding.**

& panem aut escam Fratribus imperfectam relinquere com-
 pellebantur. Hujusmodi ergo temeritatem de hac *Præfe-*
ctura circa *Corbeienſe* Monasterium, ex iudicio Principum
 Regni, prorsus interdiciamus, & hanc potestatem in manu
 Abbatis esse, sicut antiquitus fuit, decernimus. Nam in Ve-
 tribus Regum & Imperatorum præceptis continetur, ut *Privil. Corb*
nullus Dux, nullus Comes, nulla alia secularis potestas, aliquam
potestatem, infra muros ejusdem Ecclesia, exercendi iudicium
habeat, sed per Abbatem, & personas, temporaliter à se or-
 dinatas, quicquid a famulis Monasterii, contra juris & æqui-
 rationem, admissum fuerit, judicari oporteat, & si quid
Principibus, contra Privilegium Imperiale, non licet, mul-
 to minus *Ministerialibus* licere constat. Hanc igitur *Præ-*
fecturam, & supradictam *infra muros Laicorum habitationem*,
 atque *Dapiferi & Pincernæ de committendis clavibus* potesta-
 tem, ab aliquo usurpari, & *hereditario jure*, vendicari in su-
 pra dicto Monasterio nullatenus permittimus, sed has tres
 prædictas usurpationes, secundum iudicia Ministerialium
 nostrorum, atque sententiam Principum Regni, omnibus
 Laicis, decretò in perpetuum valituro, interdiciamus, & ho-
 rum omnium potestatem Abbati attribuimus. *Judicium* *Judices.*
 de *clavibus* invenit *Conradus*, Ministerialis noster de *Haga*,
 de *habitatione infra muros & de Præfectura* iudicium dedit
 Ministerialis noster *Conratus de Walthusen*, Camerarius no-
 ster à thesauris. Principes autem cum Ministerialibus suis hi
 interfuerunt; *Ortlenus*, Basiliensis Episcopus, & sui ministe- *Testes*
 riales, *Heremannus*, Constantiensis Episcopus, & sui mini-
 steriales, *Gunderus*, Spirensis Episcopus, & sui ministeriales,
Eylulfus, murbaccensis Abbas, & sui ministeriales, *Walterus*,
 Selsensis Abbas, & sui ministeriales, *Fridricus*, Campido-
 nensis Abbas, & sui ministeriales, N. Wilzemburgensis Ab-
 bas, & sui ministeriales, Clerici & Populus *Wurmaccensis* Ec-
 clesie

clesiæ quæ tunc vacabat, Clerus & populus *Fuldensis* monasterii, quod tunc vacabat, Clerus & populus *Laurishamensis* monasterii, quod tunc vacabat, *Fridericus*, Dux *Sveviæ* & *Alfatia*, & sui ministeriales, *Otto*, Palatinus de *Wichelisbach*, & sui ministeriales, *Hermannus* de *Badem*, & sui ministeriales *Wernerus*, Comes de *Havekesprech*, *Otelricus*, Comes de *Linzemburg*, *Wilhelm*, Comes de *Seitzberg*, Comes *Wilhelmus* de *Juvaco*, Comes *Imiko* de *Liningen*, Comes *Wilframus* de *Werten*, *Marquardus* de *Grimbach*, *Arnold*, Dapifer de *Rottenburg*, *Heinricus* marscallus, *Reingerus* *Pincerna*, *Tiepertus*, Camerarius de *Winsberg*.

Signum Domini *Counradi*, Romanorum Regis secundi invictissimi.

Ego *Arnoldus* Cancellarius vice *Henrici* Maguntini Archiepiscopi & Archiepiscopi Cancellarii recognovi.

Data anno Domini Incarnationis MCL. Indict. XIII. anno vero Domini *Counradi*, Regis secundi Invictissimi XII. Anno Domini *Wiboldi*, Corbeiensis Abbatis III. Actum *Spira* in Christo feliciter Amen.

Mundiburdus.

Fabula.

§, XXI. Ita *Fridericus* libertatem dedit *Huysburgo*, factâ *Abbatibus gratiâ*, ut delicta, quæ causas majores vocat, e. g. *furtum*, raptus per *Mundiburdum*, i.e. Judicem, ab Abbate constitutum, vice, nomine & autoritate Episcopali punirentur. Ne verò sub hoc schemate aliquis astu iterum cuniculos agat ad *Advocatiâ*, inque eâ juris aliquid sibi vendicet, prudenter svasit, ejusmodi *judices subinde mutari*, ne eorum potentia validior ipsum *Abbatem* opprimeret. Meminerat enim *fabulæ de cane*, quæ partu aliquando *gravida* locum à *pastore* precario petiit, in qua *pareret*: quo obten-

to

to , iterato petiit, ut sibi *educare* eodem in loco *catulos* lice-
ret, ad postremum, adultis *catulis*, fultam domestico præsi-
dio proprietatem loci, vendicabat. *Justin. L. XLIII. c. 4.*
Prudenti pauca. Primus cœnobii *Huysburg*. *Advocatus*, ab *Advocat.*
Alfrido electus, fuit *Fridericus*, Comes *Sommerseburg*. *Otto Huysb.*
postea Abbas eligit *Militem* ab *Eylensted*, quò defuncto, *Hen-*
ricus I. substituit *Sigfridum*, Comitem *Blanckenburgicum*,
quem *Sifridus I.* Abbas X. confirmavit, subqve co esse desiit
Advocatia Monastica. Hæc, Amice Lector, jam à Nobis
accipe; Quæsi placuisse intellexero, habeo adhuc
alia, quæ Tecum communicare queo. Nos
interim agemus

DEO GRATIAS.

Q.K.
1889

Q.K. 1889a

DISCVRS

ADV

OEC

MO
IN

DIPLOM

CHRISTI

TYPIS

M

CO.

IS

IS

RELL

SCO

BIBLIOTHECA
SACKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

Π λ
1750

